

Torenvalk (biddende man) | Bert van Dillen

De laatste Midwinter Roofvogeltelling

Wim van de Vegte
en Ype Hoekstra

De twaalfde aflevering van de Midwin-ter Roofvogeltelling (MWRT) ligt alweer ver achter ons. Maar in de eerste helft van februari 2021 trokken tientallen van ons eropuit om in onze provincie weer de roofvogels te tellen op de route in hun gebied.

Gebieden

We telden in 23 gebieden, vaak onder winterse omstandigheden. Men noteert op de telformulieren bevindingen als: 'koude wind toenemend naar oost', of 'na telpunt 10 werd het droog'.

Het was ook een ontsnapping aan de corona-lockdown. De data wijzen op een toename in het gebruik van de fiets als vervoermiddel. We pakten in 17 van de 23 gebieden de fiets tegen 12 van 24 in het vorig jaar.

Ondanks de afnemende dekking is de spreiding over de provincie nog redelijk.

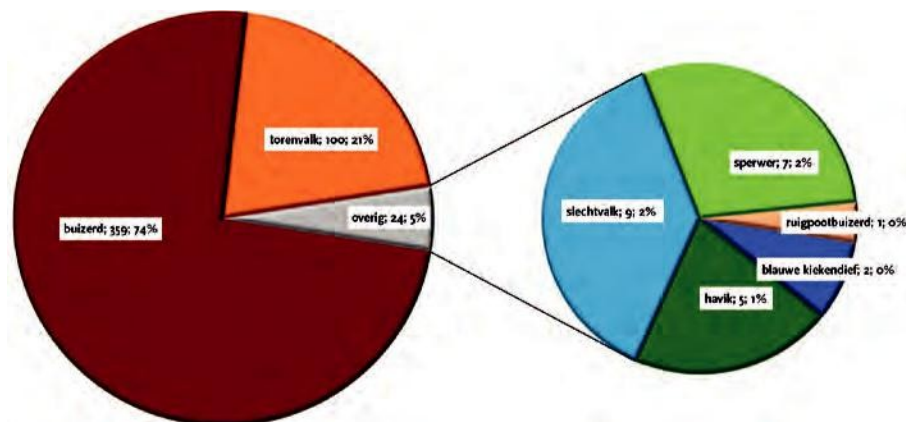
Resultaten

We telden bij elkaar 483 roofvogels. Ruim de helft minder dan het jaar ervoor, maar toch een redelijk resultaat, want het jaar eerder was een uitzonderlijk record.

De buizerds bleven nu steken op 74% van het totaal met een aantal van 359. Net als vorig jaar pakten de torenvalken een groot aandeel, dit keer 21%, met

een aantal van 100. Het lijkt erop dat de slechtvalk de sperwer aan het verdringen is als derde in de rij. Met 9 exemplaren blijft de slechtvalk de sperwer, die 7 keer is geteld, duidelijk voor. De havik zit met 5 getelde waarnemingen nog net in de middenmoot. De blauwe kiekendief valt dit jaar terug naar het gebruikelijke niveau, nu 2 exemplaren. Aardig is

Eindstand Midwinter Roofvogeltelling 2021 | 23 gebieden geteld

dat de ruigpootbuizerd dit jaar weer eens opdook. Jammer dat er van onze kleinste en grootste roofvogelsoort niet één ge-teld kon worden.

Anekdoten

De tellers in het gebied bij Eemnes zagen de zeearend wel, maar helaas buiten hun gebiedsgrenzen. Mooie waarnemingen worden sowieso graag vastgelegd in het vak opmerkingen op het formulier. We vinden er onder andere goudplevieren, een kleine zwaan, ransuil, grote zaagbekken en twee kraaien met een jong haas-je als prooi. De mooiste waarneming kwam uit Zegveld en citeer ik graag ge-heel: “...De blauwe kiek was spectaculair: een vrouwtje kwam aanzeilen en zag een haas waar ze op af ging. De haas ging

op z'n achterpoten staan en wachtte af, de kiek zeilde weg en de haas - vol testosterone? - ging er achteraan. De kieke-dief merkte dat op en draaide nog maar eens om en stootte nog een keer en de haas ging wéér op z'n achterpoten. Dit herhaalde zich nog een of twee keer: was het 'oefenen' (de kiek zal zich gere-aliseerd hebben dat een volwassen haas too much is), was het spel, was het we-derzijdse nieuwsgierigheid of nog iets anders?”

Afscheid

De telling van 2021 blijkt de laatste te zijn geworden van de reeks die in 2010 begon onder het bezielende enthousiasme van Frits Franssen en Frank Sidler. In het Tot slot elders op deze pagina's

lichten we toe waarom we er een punt achter zetten. Een goed besluit, maar toch ook een met een gevoel van wee-moed. Misschien ga ik komende winter gewoon lekker mijn route fietsen met waarneming-.nl.

Terugblik: twaalf jaar MWRT

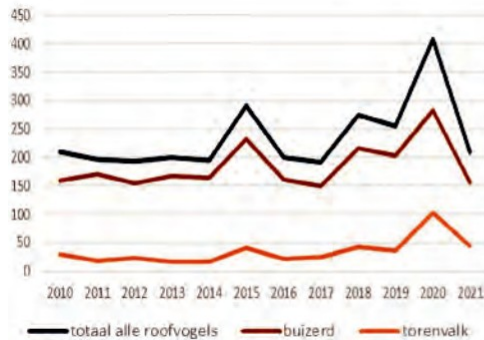
Dan nu nog een korte terugblik op twaalf jaar tellen. In één opzicht eindigen we precies daar waar we begonnen. Per gebied telden we zowel in 2010 als in 2012 in doorsnee 21 roofvogels. Een beetje toevallig is dat wel want vorig jaar telden we zomaar 41 roofvogels per gebied, bijna twee keer zoveel dus. Nu was dat jaar 2020 ook meteen de top van onze reeks van twaalf jaar roofvogels tellen in hart-je winter.

Tabel | Telresultaten 2010-2021 in aantallen per 10 telgebieden

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
blauwe kiekendief	6	1			1	3	1	1	0		5	1
bruine kiekendief					0		0					
buizerd	159	170	154	168	165	232	161	150	216	203	283	156
havik	4	4	4	5	6	4	5	4	4	6	5	2
rode wouw							0					
ruigpootbuizerd	1		0	1	0	1		0			0	0
slechtvalk	2	1	2	3	3	3	3	6	3	3	2	4
smelleken				1	0		0		1		0	
sperwer	8	4	9	6	5	8	8	4	7	6	10	3
torenavalk	30	18	23	16	15	40	20	25	43	35	102	43
zeearend								0		0		
totaal	209	197	193	199	195	291	200	191	274	255	408	210
aantal telgebieden	30	32	35	34	33	31	24	29	29	26	24	23

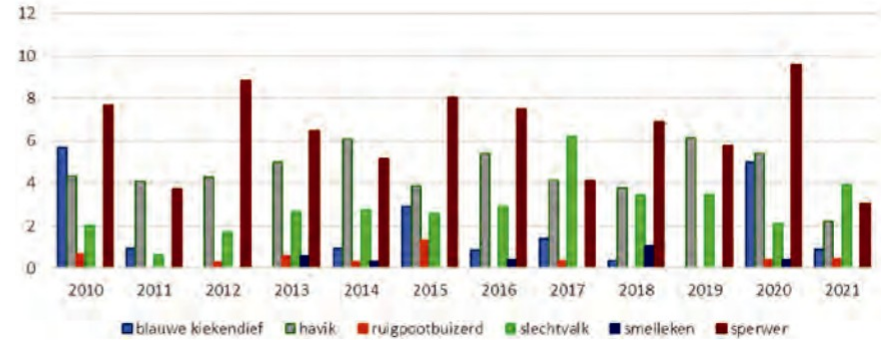
De tabel toont de aantallen getelde roofvogels in de reeks van twaalf jaren. De aantallen zijn omgerekend naar het aantal per tien telgebieden. Zo kunnen we de resultaten vergelijken zonder last te hebben van het feit dat in het ene jaar meer en in het andere jaar minder gebieden werden geteld (De aantallen zijn afgerond naar hele getallen. Bij een 0 is er één roofvogel geteld, maar in de omrekening is de afronding op 0 uitgekomen. Een ontbrekend getal geeft aan dat er niets is geteld).

Totaal alle roofvogels, buizerd, torenvalk

Er zijn twee diagrammen nodig om de tellingen per soort door de jaren grafisch weer te geven. Het totaal, de buizerd en de torenvalk passen in bovenstaand diagram met een schaal tot 450 waarnemingen.

Overige roofvogels van 2010-2021

De overige roofvogels worden getoond in een diagram met een schaal die tot 12 waarnemingen loopt. Het gaat hier om de zes soorten die in meer dan 2 jaren zijn geteld. De bruine kiekendief, rode wouw en zeearend blij-ven hierdoor buiten beeld.

Conclusies

Zijn er trends te zien in de resultaten over twaalf jaar? Een eerste trend zou kunnen zijn dat er over het geheel genomen geen sprake is van groei of afname van roofvogels. Het totaal aantal getelde roofvogels in 2010 is nagenoeg gelijk aan het aantal twaalf jaar later. De eerste vijf jaar zijn zeer stabiel. De laatste zeven jaar schommelen. 2020 vormt een uitzonderlijke piek.

De buizerd volgt dit patroon. Eigenlijk bepaalt de buizerd dit patroon. Ook de torenvalk volgt dit patroon, maar deze kent toch meer schommelingen, al worden die in het diagram gedempt door de kleine schaal. Maar aan de piek van 2020 draagt de torenvalk juist flink bij.

Bij de overige soorten, die in kleine aantallen worden gezien is, is te verwachten dat de schommelingen sterker zijn. Het toeval speelt bij kleine getallen een grotere rol. Als hier al een trend te herkennen is dan zou het de toename van de slecht-

valk kunnen zijn. Tenslotte lijken sperwer en havik tamelijk stabiel te zijn. Dieper gravende conclusies lijken me niet betrouwbaar. Hoewel in deze presentatie de fluctuatie in getelde gebieden getalsmatig is vereffend, blijven er andere stoorzenders over. In de eerste plaats het weer: met name wind en neerslag beïnvloeden de resultaten sterk. En de fluctuatie in gebieden heeft ook indirecte effec-

ten. De verhouding tussen ecotopen kan erdoor veranderen, bijvoorbeeld meer of minder bos. Maar ook buiten dat kan het ene gebied niet zomaar een ander vervangen. Ook de geoefendheid van de teller speelt een rol. Bij elkaar belet dit om te zeer in detail te kijken.

Een betrouwbare conclusie is wel dat velen plezier gehad hebben in het meedoen aan de Midwinter Roofvogeltelling.

Slechtvalk | Bert Geelmuijden

Sperwer | Richard Pieterse

Tot slot: MWRT stopt

De Midwinter Roofvogeltellingen werden de afgelopen 12 jaar door leden van de Vogelwacht Utrecht uitgevoerd met de bedoeling een beeld te krijgen van de winterverspreiding van roofvogels in de Provincie Utrecht en mogelijk trends te ontdekken. Doelstellingen van dit project:

- De winterverspreiding van roofvogels in de provincie Utrecht in beeld krijgen en over de jaren mogelijke trends signaleren.
- Leden van de Vogelwacht Utrecht (samen met ervaren leden) kennis laten maken met het determineren van roofvogels en met het fenomeen roofvogel-telling.

Na 12 jaar komt er een einde aan deze Midwinter Roofvogeltellingen van de provincie Utrecht. Wim van de Vegte en Ype Hoekstra, in overleg met het bestuur van de Vogelwacht, beëindigen de organisatie van deze provinciale telling vanwege onderstaande redenen:

Het streven was in elk SOVON Atlasblok een PTT (Punt-Transect-Telling) route te hebben, waarbij op 20 vaste telpunten 5 minuten lang alle roofvogels werden geteld. Dit werd al bij aanvang niet geheel gerealiseerd, in het bijzonder bleven stedelijk en uitgestrekt bosgebied grotendeels ongeteld, met name vanwege de trefkans.

De afgelopen jaren nam het aantal getelde routes gestaag af. De laatste jaren werd nog maar 50% van de ooit uitgezette routes geteld. De provincie wordt bij lange na

niet vlakdekkend in kaart gebracht.

De afname van het aantal tellers werd onvoldoende door aanwas gecompenseerd. Dit betekent dat de jaarlijkse roofvogel-telling niet voldoet aan de vooropgestelde doelen.

Ook past de gegevensverwerking niet meer in de huidige (digitale) tijd, is erg arbeidsintensief en er is geen ICT-ondersteuning, zoals bijvoorbeeld een app. Ook kunnen we het project niet laten aansluiten bij een lopend project van de grote gegevensverzamelaar SOVON.

Dank aan de tellers van 2021

Ad Hoekstra, Ad van den Herik, Alice van Hunnik, Ard Wagenaar, Arend van Oosten, Arjan van Vliet, Bart en Doortje Ebbinge-Dallmeijer, Bert Geelmuijden, Bert van 't Holt, Bert van de Broek, Cornelia Brusse, Daan Jacobs, Frits Franssen, Gijs van Kempen, Guus Peterse, Harry Zoutendijk, Henk Lichtenbeld, Jack Folkers, Janneke Kimstra, Jeroen Steenbergen, Joop Barends, Josje Henkelman, Korrie Jaarsma, Leonoor van Muijden, Luuk Draaijer, Maria Manschot, Meriam Mentink, Michel van Vliet, Nel van Meijeren, Rene Nijenhuis, Toon van de Wolfshaar, Wigle Braaksma, Wilco Stoopendaal, Wim van Impelen, Wim van de Vegte, Wouter Kortleve, Ype Hoekstra.

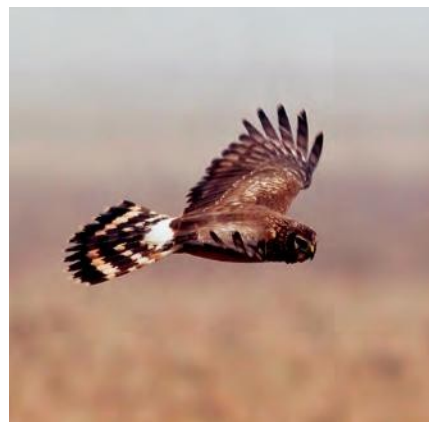
Alle Midwinter Roofvogeltellers, niet gehinderd door weer en wind, hartelijk bedankt voor jullie bijdrage de afgelopen jaren.

Havik | René de Waal

Ruigpootbuijerd | Hans van Zummeren

Blauwe kiekendief | Michael Kars